

Тема 2

Критерії та види показників ефективності системи протидії фінансуванню тероризму

Концепція взаємних оцінок

Взаємні оцінки — це основний механізм контролю за виконанням **40 Рекомендацій FATF**.

- ✓ **Peer Review.** Країни оцінюють одна одну.
- ✓ **Об'єктивність.** Використання єдиної Методології.
- ✓ **Тиск колег.** Стимулювання політичної волі до реформ.

Навіщо потрібні взаємні оцінки?

Перевірка систем

Оцінка надійності правової та інституційної бази країни.

Вимірювання успіху

Визначення реальної ефективності заходів
ПВК/ФТ/ФЗМЗ

Захист системи

Виявлення прогалин, що створюють ризики для глобальної фінансової мережі.

Методологія: оцінка з двох ракурсів

Методологія FATF (оновлена у 2013 та 2022 роках) вимагає оцінки двох незалежних компонентів:

Технічна відповідність

Чи прийняті всі необхідні закони та нормативні акти відповідно до 40 Рекомендацій?

Ефективність

Чи працюють ці закони на практиці? Чи досягаються очікувані результати?

Взаємозв'язок техніки та результату

Країна може мати ідеальне законодавство (висока технічна відповідність), але нульовий показник засуджень за відмивання грошей (низька ефективність).

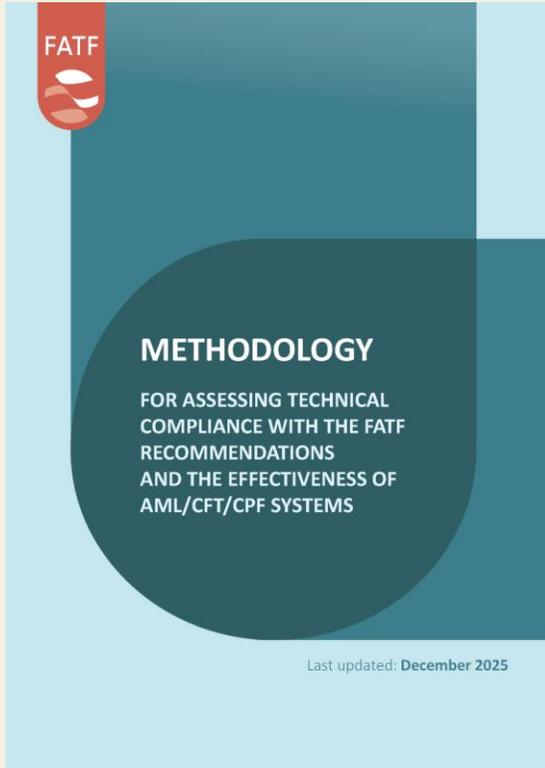
FATF робить основний акцент на ефективності у поточному циклі оцінок.

Звіт про взаємну оцінку

Звіт про взаємну оцінку – це оцінка заходів країни щодо боротьби з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму та розповсюдженням зброї масового знищення. Це включає оцінку дій країни щодо усунення ризиків, що виникають від визначених терористів або терористичних організацій. Звіт про взаємну оцінку не впливає на статус або обґрунтування, що призвели до визначення суб'єкта господарювання як терориста або терористичної групи чи організації.

Методологія оцінювання

FATF внесла зміни до своєї методології оцінювання у 2022 році. FATF розпочала свій 5-й раунд оцінювання за цією методологією у 2024 році, і регіональні органи за типом FATF також поступово використовуватимуть цю методологію після завершення попереднього раунду оцінювання.

Зміни у 5-му раунді оцінювання

Зміна	Опис
Більший фокус на ефективності	Країни повинні довести, що вони не просто прийняли закони, а активно їх використовують.
Ризик-орієнтований підхід	Оцінювачі зосередяться на сферах з найвищими ризиками, а не лише на тих, де легко досягти показників.
Роздільна оцінка секторів	Ефективність фінансового сектору та нефінансового бізнесу (професій) оцінюватиметься окремо.
Орієнтація на результат	Рекомендації стануть більш конкретними, з чіткими діями та термінами виконання.
Скорочення циклу	Наступний раунд триватиме 6 років замість попередніх 10.

Майбутнє. 5-й раунд оцінок

- ✓ **Швидкість.** Коротші цикли оцінювання.
- ✓ **Фокус на ризику.** Більше уваги найважливішим ІО (безпосереднім результатам) (конфіскація, бенефіціари).
- ✓ **Віртуальні активи.** Жорсткий нагляд за крипто-сектором.

11 Immediate Outcomes (Безпосередні результати)

IO1: Ризики та координація

IO2: Міжнародна співпраця

IO3: Нагляд та супервізія

IO4: Превентивні заходи

IO5: Бенефіціарна власність

IO6: Фінансова розвідка

IO7: Розслідування ВК

IO8: Конфіскація активів

IO9: Розслідування ФТ

IO10: Превенція ФТ

IO11: Цільові фінансові санкції (ФРЗМЗ)

Мета високого рівня:

Фінансові системи та економіка у більш широкому розумінні захищені від загроз відмивання коштів, фінансування тероризму та фінансування поширення зброї масового знищення, тим самим зміцнюючи цілісність фінансового сектора та сприяючи захищеності та безпеці

Проміжні результати:

Безпосередні результати:

Політика, координація та взаємодія знижують ризики відмивання коштів та фінансування тероризму

1. Ризики відмивання коштів та фінансування тероризму розуміються і там, де це необхідно, на національному рівні координуються дії щодо боротьби з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму та поширення зброї масового знищення

2. Міжнародне співробітництво забезпечує необхідну інформацію, оперативні фінансові дані, докази та сприяє діяльності, спрямованій проти злочинців та їх активів

Злочинним доходам та коштам на підтримку тероризму перешкоджають у проникненні у фінансовий та інші сектори, або самі сектори їх виявляють та сповіщають про це

3. Наглядові органи належним чином здійснюють нагляд, контролюють та регулюють фінансові установи, встановлені не фінансові підприємства та професії та провайдери послуг в сфері віртуальних активів щодо виконання вимог з протидії відмивання коштів та фінансування тероризму пропорційно наявним ризикам

4. Фінансові установи, встановлені не фінансові підприємства та професії та провайдери послуг в сфері віртуальних активів належним чином застосовують превентивні заходи у сфері протидії відмиванню коштів та фінансування тероризму пропорційно їхнім ризикам, та повідомляють про підозрілі операції

5. Попереджено використання в протизаконних цілях юридичних осіб та утворень для відмивання коштів та фінансування тероризму, а інформація щодо бенефіціарної власності безперешкодно доступна компетентним органам

Загрози відмивання коштів виявляються та блокуються, а злочинці караються та позбавляються незаконних доходів. Загрози фінансування тероризму виявляються і блокуються, терористи позбавляються ресурсів, а ті, хто фінансує тероризм, караються, що сприяє запобіганню терористичних актів

6. Оперативні дані фінансової розвідки та вся інша інформація, що стосується справи, належним чином використовується компетентними органами для проведення розслідувань за фактами відмивання коштів та фінансування тероризму

7. Злочини та дії, пов'язані з відмиванням коштів, розслідуються, правопорушники переслідуються та піддаються ефективним, пропорційним та стримуючим санкціям

8. Злочинні доходи та засоби скоєння злочинів конфіскуються

9. Злочини і діяльність, пов'язані з фінансуванням тероризму, розслідуються, а особи, які фінансують тероризм, переслідуються і піддаються ефективним, пропорційним та стримуючим санкціям

10. Терористам, терористичним організаціям та тим, хто їх фінансує, перешкоджають у збиранні, переміщенні та використанні коштів, а також у використанні у протизаконних цілях сектору некомерційних організацій

11. Особам та організаціям, причетним до розповсюдження зброї масового знищення, перешкоджають у збиранні, переміщенні та використанні коштів згідно з відповідними Резолюціями Ради Безпеки ООН

Етап 1. Підготовка та вибір експертів

- ✓ Визначення графіку оцінки Секретаріатом FATF.
- ✓ Формування групи експертів-оцінювачів з різних країн.
- ✓ Підготовка країни-об'єкта оцінки: навчання та самооцінка.

Етап 2. Збір інформації

Країна подає два великі звіти:

- ✓ **Технічний додаток.** Перелік всіх законів та підзаконних актів.
- ✓ **Докази ефективності.** Статистика, кейси, приклади успішних розслідувань.

Етап 3. Виїзний візит

Найкритичніша фаза (зазвичай триває 2-3 тижні):

- ✓ Зустрічі з державними органами (в Україні – СБУ, Нацбанк, Прокуратура).
- ✓ Інтерв'ю з приватним сектором (банки, казино, юристи).
- ✓ Перевірка "живих" даних та процесів.

Етап 4. Написання проекту звіту (MER)

Група оцінювачів готує **Звіт про взаємну оцінку (Mutual Evaluation Report)**.

Включає аналіз, рейтинги та основні рекомендації щодо вдосконалення системи.

Етап 5. Пленарне засідання

Звіт обговорюється на Пленарному засіданні FATF:

- ✓ Представники всіх країн-членів критикують та валідують звіт.
- ✓ Країна може захищати свої позиції та вимагати підвищення рейтингів.
- ✓ Фінальне голосування та прийняття звіту.

Етап 6. Моніторинг після оцінки

Після публікації звіту країна потрапляє до одного з двох режимів моніторингу:

Звичайний (Regular Follow-up)

Звітність раз на два-три роки.

Посилений (Enhanced Follow-up)

Часті звіти через значні недоліки. Можливе потрапляння до "Сірого списку".

Шкала технічної відповідності

Рейтинг	Опис
C (Compliant)	Повна відповідність усім критеріям.
LC (Largely Compliant)	Значна відповідність, є дрібні недоліки.
PC (Partially Compliant)	Часткова відповідність, серйозні прогалини.
NC (Non-Compliant)	Повна невідповідність стандарту.

Шкала ефективності

Рейтинг	Характеристика результату
High (Високий)	Результат досягнутий повною мірою. Потрібні лише дрібні корекції.
Substantial (Значний)	Результат досягнутий значною мірою. Потрібні певні вдосконалення.
Moderate (Помірний)	Результат досягнутий частково. Потрібні суттєві вдосконалення.
Low (Низький)	Результат не досягнутий або досягнутий мінімально.

Дякую за увагу!